

Universitätsbibliothek Wuppertal

Linguarum Vett. Septentrionalium Thesaurus Grammatico-Criticus Et Archæologicus

Hickes, George

Oxoniae, 1705

Caput septimus decimum. De conjunctionibus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1559)

Adverbia excipiendi.

XVI. Okkeret, *tantum*. Sunder okkeret, *sed tantum*. Ne ware, ne wara, ne ware thaz, *nisi*. Thu giuuald oþar mik hebban ni mohtis ne vuare that it thi helag God selþo for-gavi. C. C. Mich niewehtes ne lustet, neware sinero anþunne. w. Ne sihestu anderes nicht neware thaz thu ne gefihst in thinen *conventiculis*. w. Elcor, *alioquin, alias*: ut, fader vuet im eno helagan himile, elcor is it beholan allon quicon, endi dodon, huann is cumi vuer-that. C. C. Neuan, neþa, nouen, *nisi, præterquam, quin*. Hiet that siu vuihtes than er ni gerodi for them gumscipie, neuan that man iro Iohannes an thero hallu innan hobid gabi alofit fan is lichamen, *nihil petebat illa coram populo, [convivis,] præterquam quod caput Jo-hannis ab ejus corpore solutum [truncatum] illi in cænaculum adferretur*. C. C. Endi is fader gruotta mid is vuordon, ef it nu vüefan ni mag, quat hie, inari drohtin neþa it for thit manno folc thiod quala tholoie, ik an thinan skal vullen vuonian. C. C. Ni vuas im hugi tuifli neþa hie it thuru oðmuodi all githoloda. C. C. Thuo sprac Andreas, sagda that sia an iro gifithie than mer garoes ni habdin nouan girstin bruod siu, endi filcos tuena. C. C. Botan, *nisi*: hie stæd hier vuammellos, allaro fundiono sicur, so hie selþo gio sirna ni gifru-mida, botan that hie thuru theses falkes nith vullendi an thefaro vueruldi vurti antfahid. Nis that gumono enig botan thie eno thie ther all giluoop. Ni si, ni si that, *nisi*: ni si thaz ginuhtsime jûuar riht mer thanne thero scribaro, *nisi abundaverit justitia vestra plusquam scri-barum*. Tat. xxv, 7. Ef nu uerthan ni mag mancunni generid ni si that ik minun giþe lioban, *si vero genus humanum redimi non potest, nisi ego tradam meam vitam*. C. C. Noba, *nisi*: noba imo iz gigeþan uerde fan himile, *nisi fuerit ei datum à cælo*. Tat. xx, 5. Skorodo, *tan-tum*: skorodo in namen thes jungiren, *tantum in nomine discipuli*. XLIV, 29. Ekkorodo, *tan-tum*: quid ekkorodo mit uuurtu, *tantum dic verbo*. XLVII, 4. Ekorodo, *tantum*: giloubi eko-rodo, *crede tantum*. Tat. Nibi, *nisi*: inti ni liez einigan imo folgen nibi Petrum inti Jacobum, & non permisit quenquam sequi se, nisi petrum, & Jacobum. Tat.

Adverbia numerandi.

XVII. Thriiuo, *ter*. Zuuei, zuueio, *bis*. Thrittun stuont, *tertio*: In thiu jû thrittun stu-ont giougozorohtot was ther Heilant, *hoc jam tertio manifestatus est Jesus*. Tat. ccxxxvii, 6. Alias, thritten stunt, ccxxxviii, 2. Thrie stund, *ter*. Triio stunt, *idem*: er thanne hano singe triio stunt forfehhis mir, *antequam Gallus cantat, ter me negabis*. Tatian.

CAPUT SEPTIMUM DECIMUM.

De conjunctionibus.

I. **C**ONJUNCTIONES copulativæ. Ande, [*Goth. ANÐ.*] and, endi, end, inte, inti, unte, unde, unti, ind, &: ut, min wine verid al in sprungen, ande an bergen, ande her ouerspringet thie huuelc. w. Unde unfere sculde belgzh uns, & dimitte nobis peccata nostra. Ofr. apud Lamb. Helta, endi blinda. C. C. Mid vuordum endi mid vuercun. C. C. Simon Petrus vuarp an thena seo innan angel an uthion, end up gtoh fisk af fluode. C. C. Dages inte nachtes. Ofr. Truog thas gimis mirrum inti aloes. Tat. Ih vuirdu Gote almachtigen bigih-tig, inti allen Gotes heylagon. F. V. C. Die sterrin geberent urost unte hizzie. Lif unti vuertsam, *charus, & venerabilis*. S. Ann. Michil unti vortsam, *magnus & terribilis*. S. Ann. Ande ouch, *ac etiam*. Joh, &, [*Gah:*] ut, want er ist selþo brunno, ioh alles guates wunno. Ofr. *nam ipse est fons, & omnis boni oblectamentum*. Bethiu eleganter connectitur cum endi: Oc ist im that vuerc gilik that man an seo innan legina vuerpit, fisknet an fluot, endi fahit be thiu ubila, endi guoda. *Ang. both good and bad*. In Godes minna, ind durh Christianes folches, ind unfer bedhero gehalfnissi, fon thefemo dage frammordes, so fram so mir God gewizei, indi mahd fargibit, so hald ih tesan minan bruoder . . . . so so man mit rehtu finan bruoder skal. Quæ pro genio suo sic Latine verti possunt. *Propter Dei amorem, & pro Christiani populi, & nostri amborum salute, ab hoc die deinceps, in quantum Deus mihi sapere & posse dedit, in tantum fidelis ero huic meo fratri . . . . quatenus homo jure fratri suo fidelis esse debet*. Ex jura-mento, quod Carolus Ludovico fratri Theotisce præstitit A. D. 842. Bethiu etiam eleganter con-jungit cum ge, ge: ut, thuo sagda Crist, that hie selþo vuas suno drohtines, bethiu ge liohz, ge liþ ludio barnon. C. C. Ge, gie, &. Thuo hie Lazaruse hreop starkero stemnun, endi hiet ina uppstandan, ge fan them grabe gengan. C. C. Ge, ge, &, &. That oþarbrin-

nenda

nendi fūr gie land, gie luudi logna farterida, *ignis ille, & flamma uebementer urens destruxit & terram, & populum.* C. C. * Ja, &. Bethiu etiam ponitur eleganter in oratione cum ja: ut, hie im thuo bethiu bifalah te giseggeanne finon vuordon huo man humilriki gihalon scoldi vuidbredan vuelon, ja hie im giuuald forgaf that fia muofstīn heliean helta. C. C. Ouh, etiam, ouh, etiam: ouh in grebion, *sed in monumentis.* Tatian. LIII. 1. Ouh quad imo, *sed dixit ei.* LIII, 13.

II. Disjunctivæ. So wether so, *sive*; other, oder, *sive*, aut, vel: ut, so wether so fie gefremet werthent per *prælatos*, oder per *subditos*. w. Er si ubel oder guot, *sive malus sit sive bonus.* Strich. Carm. Newether, nogh, noch, noh, *neque*: ut, nietmer ne mugan thich geirran newether *pagani* noc *mali Christiani*. Noh an dero fuintigen ueege ne fluont, *neque in uia peccatorum stant.* Ofr. apud Lamb. Inti uuin noh cidari trinhhit, *nec uinum, nec ciceram bibet.* Tat. II. 6. Noh ne, *neque*: noh ne wilt neheine *spem* hauan in *caducis præmiis*, & *laudibus.* Nec, *neque*: thie ni habda enigan gimacon huergin err., nec after. C. C. Nec enig fīrio barno ne fuerie bi is selbes hobde. C. C. So, *sive*, aut: ut, mi hebbiat thesa luudi fargeban vuerod Judeono that ik giuualdan muot so thik te spindianne an speres orde, so ti quellianne an crucium, so quican latan, so hueder so mi selbon fuotera thunkit te gifrumianne. C. C. Ni ofte, *neque*: ni it ofte ni cunnon Godes engilos. C. C. Efta, efto, aut, vel, *sive*: ut, than ik bi thungian uuas thurstu endi hungru, froftu bifangan, ef tha ik feteron lag beclimmid an *carcere.* C. C. Odo, odo, edo, vel, aut, *sive*: ut, so waz so ih widar Gotes willen gitati meinero eido, ubilero fluocho, liogannes, stelannes, huores, manslahti, unrehtes girates, odo mir iz thuru min kinchisci giburiti, odo thuru ubartruncani, odo thuru min selbes gispenti, *quicquid contra uoluntatem diuinam feci, per mea iuramenta, malas execrationes, mendacia, furta, adulteria, homicidium, vel mala consilia, sive id mihi accidit, per meam pueritiam, sive per ebrietatem, sive per mei ipsius incitamentum, hoc est, per propriam meam cupidinem.* F. V. C. Zua gimachun turtulutubun, edo zuei tubielin, *par turturum, aut duos pullos columbarum.* Tat. VII, 3.

III. Conditionales. Iof, of, ef, oba, ob, si. Ef thu nu bist that barn Godes, bist thu than thoh Elias. C. C. Ob ir willit bekennan der burge anaginne, *si scire uultis urbis primordia.* S. Ann. Oba, si, quod si: ut, oba thu thar gihugis, *si huius meministi.* Tat. Oba thu Christ ni bis noh Helias, noh uuizago, *si tu non es Christus, neque Helias, neque propheta.* Tat. XIII, 22. Oba Karl then eid, then er sinemo bruodher Ludhuuig gefuor geleistit, inde Ludhuuig min herro then er imo gefuor forbrechit, ob ih ina nes arwendin ne mag imo * ce follufti widhar Karle ne † Wirdhit. Locus est corruptus, qui quatenus assequor, sic vertendus est; *Si Carolus Sacramentum, quod suo fratri Ludouico iurauit, conseruat; & Ludouicus dominus meus, uolauerit id, quod ei iurauit; non auxiliabor illum contra Carolum, si illum, ut reuertatur, non possum facere.* Pars Sacramenti, quod populus Theotisce præstitit, cum Ludouicus & Carolus foedus mutuo percusserint. An. Dom. DCCC. XL. II. Oba Christu si namo thin, *si Christus sit nomen tuum.* Ofrid. Oba thas salt aritalet, *quod si euanuerit sal.* Tat. XXIV, 2. Oba thu bringis thina geba, *si offers munus tuum.* Tat. XXVII, 1. Oba, quod si: oba thin zefuna ouga, *quod si oculus tuus dexter.* Tat. XXVIII.

IV. Causales vel illativæ. Vano thiu, vana thiu, *quamobrem, quapropter.* Vane then, *quare.* Vone thannan, *quapropter, ideo, quamobrem.* Be thiu, pediu, *ideo.* Pediu ne irstent die argon ze dero urteile, *quare non resurgunt impii in iudicio.* Ofr. apud Lamb. Bithiu wanta, *quoniam, quoniam quidem, quia.* Bithiu wanta manage zilotun, *quoniam quidem multi conati sunt.* Tat. proem. 1. Wanda huanda, wand huand, want huant, *nam, enim, etenim, quippe, quod, siquidem.* Bithiu, *propterea.* Bihui, *cur, quapropter, idcirco, quamobrem.* Thes, *eo quod, propterea quod, quod*: ut, thes scal siu geld niman surtho langsam lon thes siu sulicon globon habit. C. C. Thuo sagdun fia lof Gode, diuridun is dadi thes fia dages lohtes brucan muoftun. C. C. Vue vuarth thi Hierusalem thes thu te vuaron ni vuest thia vuurd giscapu thia thi noh giuuerthan sculan. Thaz, *quod, ut.* Ze thiu thaz, *ed ut.* So huie so that, *adeo ut.* Ze thiu daz, ze thiu thaz, ze diu dazh, *ut, ideo ut*; ne irsten ze diu dazh, si irteilet uerden, *non ideo resurgunt, ut iudicentur.* Ofr. apud Lamb. Ni quam zi thiu thaz ih giladoti rehto, *non ueni ut uocarem iustos.* Tat. LVI, 4. Uuarliho, *ergo*: *Judæi uuarliho uuant iz ** frigetag uuas, Judæi ergo, quoniam parasceue erat.* CCXI. 1. Giuueffo, *quidem, enim*: uuas giuueffo mihhil Sambaztag, *erat enim magnus ille dies Sabbati.* ibid. Inti thes eristen giuueffo brahun gibcini, & *primi quidem fregerunt crura.* ibid. 2.

V. Adverlativæ. Suntir, sed: ut, suntir irlose unsih fona demo ubile, *sed libera nos a malo.* Ofr. apud Lamb. Suntir si zeuarent also daz stuppe dero erdo, *sed prætereunt sane, ut pulvis terræ.* ibid. Auor, auor, afur, in principio sententiæ *sed, uerum, uerum quoad*: ut, auor thiu *concordia utriusque populi* thiu cumet vone thero gauo minero hande. w. Auor thiu *vox prædicantium* thiu is gelich themo bezzeston wino. w. In processu autem sententiæ, auor significat, *etiam, quoque.* Auor thach so wie so, *sed quamuis*: ut, auor thach so wie so ich mith *persecutionibus* van him gequelit si, ich thauo thach wathlich *in uirtutibus.* w. Also auor,

* Ze. † Uuirthi lege. ** Anglice *friday.*

quemadmodum vero. Uzan, *sed*: uzan fin namo scal fin Johannes, *sed nomen ejus erit Johanne*. Tat. IV. 11. Uzouh, *sed*, uzouh ther thie mih fanta zi toufenne, *sed qui misit me baptizare*. Tatian. XIV. 6. Uzuh, *sed*, temen, attamen. Tatian. VII. 5. Than, thanne, thanna, *quam*: ut, niet ze mer thanna, *non magis quam*. Niet ze einero nodo, *vel* niet ze einer genodo, *non tantum*. Nouen joch, *vel* sunder joch, *verum etiam*: ut, niet ze einero node an then thie thar nagh *angustam viam*, nouen jogh an then thie thar nogh geent *latas vias hujus seculi*. w. Thu ne bist nicht ze einer genodo scona an then *doctoribus, & virginibus*, sunder joh an then *continentibus & conjugatis*. w. Nouen, *sed*. Sunder, *sed*. Thoch, thogh, thoh, *quamvis, tametsi*. Iethoch, *nilominus, tamen*: ut, thoch her si *circundatus fragilitate nostra carnis*, her skeynet jethoch sine *divinitatem per miracula*. w. Thogh thu sis *parvula numero*, thu bist jethogh *primitiva ecclesia*. w. Beythe joh, joh, *quum tum, tam quam*: ut, tho waron fume-liche *proceres synagogæ*, thie ther beythe woldan joh *in me credere*, joh *legem carnaliter observare*. w. Tho uuidaro, *quanquam, veruntamen*. Nibi, *sed*: thoh uuidaro ther Heilant ni toufti, nibi sine jungiren, *quanquam Jesus non baptizaret, sed discipuli ejus*. Tat. XX. 9. Thoh uuidaro uue ju otagon, *veruntamen, væ nobis divitibus*. Tat. XXIII. 1. Mer thanno, *plus quam*; ni si thaz ginuhtlame jûuar riht mer thanne thero scribaro, *nisi abundaverit justitia vestra plusquam scribarum*. Tat. XXV. 7. Halt thanne, *potius quam*: halt thanne al thin lihhamo si gifentit in hellu fuir, *potius quam totum corpus tuum mittatur in gebennam*. Tat. XXVIII. 3. Thanne, thanna, *autem*: thanne ih quida ju, & thanna ih quidu ju, *ego autem vobis dico*. Tatian. Min edo uuan, *alioqui*: min edo uuan lon ni habet, *alioqui mercedem non habebitis*. Tatian. XXXIII. 1. Halt mer, *potius*: ouh halt mer faret zi then scafon, *sed potius ite ad oves*. Tat. XLI. 3. Halt, *potius*: ouh halt then, *sed potius eum*. Tat. XLIV. 20. Uuarliho, *autem*: fume uuarliho thar stantente, *quidam autem illic stantes*. CCVII. 3. Giueffo, *quidem*. vid. R. 4. Giuiisso, *vero*: Inan giuiisso ni fundun, *ipsum vero non invenerunt*. Tatian. CCXXVI. 2. Abur, ut auor, *vero*: ther thar abur ni giloubit, *qui vero non crediderit*. CCXLIII. 4. Zisperi obe, *etiamsi*: zisperi oba mir gilimphit mit thir zisterbanne, *etiamsi oportuerit me mori tecum*. CLXI. 5. Ouch *etiam*. So wie so, *quamvis, tametsi*: ut, so wie so ich ne muga *altitudinem divinitatis ejus intueri*, ich bim jethogh van finer manungo an minemo herzen erwarmet. w. So auor, *sed quum*. Thoh thoh, *quamvis tamen*: ut, thoh thit helitho folc gisuican thina gisithos, thoh ik finnon mid thi tholoian vuillu. C. C. Ac, *sed*. Ac scudeat it fon juuon foton, *sed excutite illud à pedibus vestris*. C. C. Ac sia simla mer, endi mer hludo hreopun, *sed canore magis, magisque clamabant continuo*. C. C. Ja, ja, *tam, quam*: ut, ja land, ja liudi. Ge, ge, *tam, quam*: thuo vuahfon sia bethiu ge that corn, ge that crud. C. C. Samo so, *tam quam, æque ac*: ut, min minna is samo starc so ther dooth ingegen thich. Also samo, *tam quam, æque ac*: ut, also harde, ande also ungenathelick is samo ther *inferus*, ther nie manne ne kan *parcere*. w. So wie, & so wie so, *quamvis, tametsi*; ut, so wie min *sponsus* nogh niet erskinan per *humanam naturam*, ich weiz thogh wola, thaz her mennisco wila werthan, *pro salute hominum*. w.

CAPUT DUODEVIGESIMUM.

De præpositionibus in constructione.

I. PRÆPOSITIONES regunt vel Accusativum vel Ablativum five Dativum.

II. Præpositiones, quæ regunt Accusativum, sequuntur. Aana, aane, ana, ano, *præter, sine, absque*: ut, wanda thu in thinero *prædicatione* nicht ne meynest aana mina eera, ande *fraternam utilitatem, Etenim in prædicatione tua nihil intendis, præter honorem meum & fraternam utilitatem*. w. Thiu aana funda wesan ni magh, *quæ sine peccato vivere nequit*. Aane thaz sangleich thero gezelda, *præter choros castrorum*. w. Huand thar was gumono gitald ano vuis endi kind vueros at samna fif thufendig, *etenim quinque mille hominum ibi numerati erant præter mulieres & infantes*. C. C. Thuo hic te them vuerode sprac te allon them erlon so hulic so juuuer ano si, quat hie slithia fundiun so gangan iro selbo tuo, endi sia at erist erl mid is handon sten auerpe, *tum locutus est ad multitudinem, & ad omnes homines, quisquis vestrum, inquebat ille sine gravibus peccatis, [vel expers gravium peccatorum] sit, accedat ipse ad illam, & primus in illam projiciat lapidem*. C. C. Liet ina gicunna hulica craft habit thie mennisco muod ano thiu maht Godes, *fecit illum intelligere quanti illam virtutem humana mens habeat sine potentiâ divinâ*. C. C.

Ze, zi, zuo, zo, to, tuo, significans rem ad locum vel personam ferendam: ut, thie lifet her ze sich, *hos ad se colligit*. w. Ande gelocchet manigara menniscon ze sich, & *allicit ad se multos homines*. w. Behui ledis thu mi thesa liudi tuo. C. C. Nu lediat mi juuuera liudi tuo. C. C.

Nah,